

Píše Michal Topor

(E*forum, 16. 12. 2015)

Svazek **Dopisy Bedřicha Hrozného literárním osobnostem** (ed. Šárka Velhartická, Praha, Památník národního písemnictví 2015, edice Depozitář, řada Dokumenty) soustředí dopisy proslulého orientalisty, rozptýlené napříč osobními fondy spravovanými Literárním archivem PNP. Klíčovým se editorce stal konvolut dopisů a pohlednic, jež Hrozný adresoval – v letech 1897–1898, 1906–1909, 1911–1912, 1914–1917, 1919–1920, 1922–1925 a poté sporadicky až do roku 1945 – romanistovi, literárnímu kritiku a překladateli Otokaru Šimkovi, příteli z doby středoškolských studií (načas se spolu v polovině devadesátých let sešli na gymnáziu v Kolíně). Krom Šimka v roli adresátů (a ojedinele i pisatelů) figurují František Drtina, Otokar Fischer, Vladimír Andrejevič Francev, Bohuslav Havránek, Kamil Holý, Jan Jelínek, Zdeněk Kalista, Jiří Václav Klíma, Arne Laurin, Jevgenij Aleksandrovič Ljackij, Josef Svatopluk Machar, Marie Majerová, Jan Mukařovský, Matija Murko, Arne Novák, Jaroslav Sutnar, Jaroslav Šnajdr, Jan Thon, Václav Tille, Zdeněk Václav Tobolka, Josef Träger, Josef Richard Vilímek a Otokar Vočadlo. Jen některé partie dalšího materiálu dosahují podobné potenciální intimně-historiografické závažnosti jako soubor šimkovský (upozornit lze v tomto směru především na dopis Macharovi z 1. 11. 1918, Sutnarovi z let 1902 a 1919–1923 a Vočadlovi z let 1945–1946), v poskytnutém celku nicméně i fragmenty třebas jen odborně-provozního či jubilejního a zdvořilostního rázu užitečně dotvářejí představu o dráze hlavního protagonisty.

Nesporný přínos edice komplikují krom jiného i některá sporná edičně-kompoziční rozhodnutí. Omezení jmenného rejstříku na jména osob bez uvedení životních dat a profesní charakteristiky vede k tomu, že velká část průběžných vysvětlivek k jednotlivým dopisům spočívá právě v těchto informacích. Podstatnou vrstvu objasňujícího, kontextualizujícího výkladu editorka současně namísto v průběžných vysvětlivkách uplatnila v úvodním Komentáři, jímž vydávaný materiál rozčlenila a využila se zřetelem k tomu, co *dokládá* (v kap. Bedřich Hrozný ve Vídni a vídeňská univerzita; ... a jeho zájem o literaturu; ... a vídeňská teologická fakulta /s profily Hrozného českých vídeňských spolužáků/; ...vědecké dílo...; ...působení na FF UK a v Orientálním ústavu...; ve vztazích k nakladatelům a vydavatelům, resp. redaktorům); vydatně tento komentář ostatně vystavěla z úryvků a parafrází posléze vystavených dopisů – zbytečně je tak zdvojuje, předjímá. Těžko také říct, jak „ediční rada PNP pod vedením Terezy Riedlbauchové“ chápe roli „odborné redakce“ (v případě tohoto svazku ji dle tiráže zastala Zdeňka Nováková), v textu vycházejícím pod záštitou literárně-historiografické instituce by však neměly uvíznout takové poklesle učebnicové pasáže, jako je editorčino pojednání o situaci na české literární scéně v devadesátých letech 19. století.

Ta podle ní byla „dobou ostrého generačního střetu v literatuře a se sepsáním Manifestu České moderny, který vyšel v Rozhledech roku 1895 [tam ovšem vyšel leda text Česká Moderna; ...], byl [sic!] pro české prostředí i dobou otevření se evropským literárním směrům a autorům. Dekadentní směr 90. let představoval časopis Moderní revue a paralelně k České moderně se utvářel i nový směr Katolické moderny, jež byla ve stejném roce jako Manifest České moderny ustanovena v almanachu Pod jedním praporem [...]“ (s. 33). Proč editorka v souvislosti s „Hrozného překlady francouzských naturalistů, např. Vítězství prósy od Maurice Le Blonda či úvahy Eugène Montforta Čekání z konce století“, tvrdí, že jsou „[d]osud neznámy“ (s. 33)? Oba texty lze přece ve spojení s Hrozného jménem snadno najít v digitální verzi Retrospektivní bibliografie české literatury 1775–1945 (retrobi.ucl.cas.cz). Pozoruhodnou pasáž Hrozného introspekci v dopisech Šimkovi z druhé poloviny devadesátých let, tolik poučnou vzhledem k literárním, duchovním inklinacím mladého muže fin de siècle, by bylo dobré zvrstvit práci s prameny, jejichž příležitost lze očekávat: jen fond Otakar Šimek dle inventáře z r. 1966 (pořízeného Růžnou Hamanovou) zahrnuje vedle dopisů B. Hrozného z této doby také dopisy od Viléma Mrštíka, Otakara Theera, Jana z Wojkowicz: bylo by tak snad možné porozumět i podivné rozepři, jež vztah mezi Šimkem a Hrozným v březnu 1898 na řadu let přerušila.

www.ipsl.cz